

Bezpieczeństwo w przemyśle muzycznym

W poniższym artykule zostanie omówiony problem bezpieczeństwa oraz kradzieży własności intelektualnej w różnej postaci w przemyśle muzycznym. Przywołane będą przykłady takich zjawisk zarówno w przemyśle polskim jak i zagranicznym. Podane będą również przyczyny i skutki takich zachowań – targnięcia się na kradzież czyjejś własności artystycznej. Nowe przepisy oraz usprawnienia w pracy sądownictwa (w tym zakresie) powinny zmienić sposoby rozwiązywania takich konfliktów na bardziej efektywne. Większy nakład pracy i finansów na edukację obywateli oraz akcje społeczne lub dydaktyczne w temacie ochrony twórczości artystów powinny zwiększyć świadomość u ludzi skali problemu i czasem bezkarności artystów posiadających po swojej stronie lepszych prawników niż strona oskarżająca.

Słowa kluczowe: bezpieczeństwo, przemysł muzyczny, plagiat, własność intelektualna.

Przedstawienie problemu naukowego i jego znaczenie. W dzisiejszych czasach notorycznie dochodzi do nadużyć praw autorskich w świecie muzyki. Często mają miejsce plagiaty, częściowe kradzieże lub zapożyczenia oraz inspiracje. Zauważa się też całkowite przywłaszczenia całych linii melodycznych lub tekstów utworów. Twórcy robią to celowo lub nie zdają sobie z tego sprawy, że zapożyczają elementy twórczości innych artystów, dlatego w przypadku pracy w przemyśle muzycznym obowiązkowa jest znajomość podstawowych przepisów dotyczących praw autorskich oraz prawa cytatu

Definicje pojęć użytych w poniższym tekście.

- *Plagiat.* Definicja słownikowa: «Przywłaszczenie cudzego pomysłu twórczego, wydanie cudzego utworu pod własnym nazwiskiem lub dosłowne zapożyczenie z cudzego dzieła opublikowane jako własne» [4].

Definicja Prawa: Klasyczna definicja Plagiatu jako elementu prawa nie występuje ale w ustawie o prawie autorskim i prawach pokrewnych, ale konsekwencje plagiatu są ujęte w owej ustawie oraz kodeksie karnym.

Rozdział 14 ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych z 4 lutego 1994 r., artykuł 115: «Kto przywłaszcza sobie autorstwo albo wprowadza w błąd co do autorstwa całości lub części cudzego utworu albo artystycznego wykonania, podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do lat 3. Tej samej karze podlega, kto rozpowszechnia bez podania nazwiska lub pseudonimu twórcy cudzy utwór w wersji oryginalnej albo w postaci opracowania, artystyczne wykonanie albo publicznie zniekształca taki utwór, artystyczne wykonanie, fonogram, wideogram lub nadanie. Kto w celu osiągnięcia korzyści majątkowej w inny sposób niż określony w ust. 1 lub 2 narusza cudze prawa autorskie lub prawa pokrewne określone w art. 16, art. 17, art. 18, art. 19 ust. 1, art. 191, art. 86, art. 94 ust. 4 lub art. 97, albo nie wykonuje obowiązków określonych w art. 193 ust. 2 lub art. 20 ust. 1-4, podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do roku» [6].

- *Inspiracja.* Definicja słownikowa: «1. Natchnienie, zapał twórczy; 2. Wpływ wywierany na kogoś, sugestia»[4].

Definicja z doktryny: «Utwór inspirowany to utwór, który powstał pod wpływem inspiracji (inspiracji rozumianej jako psychologiczno-emocjonalny odbiór cudzego dzieła)» [5].

- *Objaśnienia.* Najczęściej spotykanym zjawiskiem jest inspiracja lub nieświadome zapożyczenie. W przypadku oskarżeń o plagiat, artyści podejmują obronę poprzez wykazanie nieświadomego użycia czyjejś własności intelektualnej czy twórczej, na przykład: Tekstu piosenki, fragmentu melodii. Po przeniesieniu sprawy na grunt sądowy najczęściej spotykane są umorzenia takich spraw. Trudno jest biegłym oraz sędziom ocenić czy faktycznie doszło do celowego złamania lub nadużycia prawa autorskiego.

Występuje podział na:

- *Plagiat jawny* – jest to całkowite przywłaszczenie całości lub fragmentów utworu i podpisanie tego własnym nazwiskiem.

- *Plagiat ukryty* – jest to zapożyczanie fragmentów cudzego utworu i umieszczanie ich we własnym dziele, bez podawania informacji o ich źródle, oraz niedosłowne wykorzystanie fragmentu a odwzorowywanie się na nim. Często jest to nadwyrażanie prawa cytatu.

Treść główna i uzasadnienie wyników badania. W skali międzynarodowej pieczę nad ochroną własności intelektualnej sprawuje Światowa Organizacja Własności Intelektualnej. Celem jej jest uświadamianie obywateli o prawie autorskim poprzez prowadzenie szkoleń jak i różnego rodzaju akcji edukacyjnych oraz programów pomocy. Usprawnia też działanie oraz egzekwowanie praw własności intelektualnej oraz praw pokrewnych.

Przykłady występowania plagiatu. Plagiat dotyczący znanych artystów. W przypadku oczywistego lub udowodnionego plagiatu strony konfliktu podejmują się dyskusji na drodze prywatnej (ugoda) lub drodze postępowania sądowego. Przykładem rozwiązywania konfliktu za pomocą ugody jest przypadek z 1985 roku kiedy to ugodę zawrzeć mieli zespół Led Zeppelin i artystą William'em Dixon'em. Przedmiotem dyskusji było wykorzystanie przez brytyjski zespół fragmentów tekstu utworu Dixon'a «You Need Love» oraz podobnych zastosowań muzycznych (skopiowane partie gitarowe). Ugoda obejmowała odszkodowanie pieniężne, doszło do niej bez ingerencji sądu. Innym przykładem jest afera między artystami: Vanilla ice, David Bowie oraz zespołem Queen. Sprawa dotyczyła hitu «Ice Ice Baby», autorstwa Vanilla Ice – mianowicie zespół użył w nim sample'a piosenki «Under Pressure» zespołu Queen. Sprawa nie trafiła na sale sądową, gdyż Vanilla ice uznał autorstwo «Under Pressure» oraz zapłacił autorom piosenki odszkodowanie za poniesione szkody. W obu, jak i wielu innych przypadkach kwota zadośćuczynienia nie została ujawniona mediom. Jednak w dużej ilości przypadków nie obyło się bez udziału organów prawnych. Przykładem takiej sytuacji jest głośna sprawa z udziałem Robina Thicke , Pharrela Williams'a oraz rodziny Marvin'a Gaye'a. Artyści Robin i Pharrel zostali oskarżeni o plagiat. Mieli oni inspirować się przesadnie utworem zmarłego Marvin'a Gaye'a «Got to Give it Up». Artyści początkowo wypierali się aby ich hit «Blurred Lines» miał jakiegokolwiek powiązania z utworem zmarłego. W postępowaniu została udowodniona kradzież własności intelektualnej. Rodzina poszkodowanego domagała się odszkodowania, które sąd przyznał w wysokości 7 milionów dolarów.

Plagiat dotyczący mniej znanych artystów. W przypadku artystów o karierze i rozpoznawalności międzynarodowej takie przypadki oskarżeń i rozpraw sądowych nie mają znaczącego wpływu na przebieg dalszej kariery. Jednak pomniejsi twórcy muszą uważać znacznie bardziej na swoje czyny i strategie marketingowe, gdyż na ich karierę ogromny wpływ ma publiczność. Przykładem tego jest zajęcie z udziałem ReTo – Igor Bugajczyk – polski artysta sceny hip-hopowej. Igor na swojej płycie umieścił kilka utworów które posiadały skradzioną ścieżkę dźwiękową. Właścicielami sampli oraz całych melodii byli niszowi artyści-producenci którzy udostępniali swoje utwory na serwisach muzycznych. Igor jako artysta częściowo rozpoznawany w Polsce, dopuścił się kradzieży na mniejszych producentach. Gdy afera nabierała na sile i popularności, Igor został zmuszony do zmienienia specyfikacji wydawanego albumu. Uciekając od odpowiedzialności za kradzież własności intelektualnej, zaczął sprzedawać album jako remix oraz dodatek do płyt naklejek (cena naklejek: 30 złotych + album gratis (remix)) sugerując że było to wykorzystanie prawa do cytatu. Sprzedaż albumu spadła oraz popularność wykonawcy osłabła.

Środki mające na celu ochronę własności intelektualnej stosowane przez artystów. Artyści stosują różne sposoby aby ich twórczość nie była wykradana, lub jeśli doszłoby do tego, łatwo byłoby rozpoznać plagiat. Takim sposobem jest zastosowanie sampli, czyli tworzenie i przepuszczanie utworu przez Sampler – urządzenie zapisujące i przechowujące dany utwór w postaci binarnej. Urządzenie potrafi zapisać i zapamiętać sekwencje danych dźwięków następujących po sobie. Tworzy to swego rodzaju znak wodny który oznacza utwór. Sampling jest zapożyczeniem z języka angielskiego inkorporowanym do języka polskiego. Jego odpowiednikiem powinno być : próbkowanie.

Podsumowanie. W XXI wieku praca w przemyśle muzycznym jest niezwykle łatwa a zarazem tak trudna i wymagająca. Nowe technologie , zastosowania techniczne, style i nowe inspiracje oraz sytuacje są polem do popisu dla twórców, muzyków, producentów. Trudność polega na tym że jest prawie niemożliwym aby nie powielić pewnego schematu, nawet nie zdając sobie z tego sprawy. Nie znając czyjejś twórczości artysta może stworzyć podobny utwór, nieświadomie. Wszystko już zostało wymyślone i ciężko jest stworzyć coś oryginalnego, nowego. Utwory nawet oryginalne mogą mieć elementy innych dzieł. Dlatego ochrona własności intelektualnej oraz prawa autorskie i prawa pokrewne, powinny być stale rozwijane i egzekwowane. Dużą trudnością jest oszacowanie faktycznego użycia plagiatu czy kradzieży w niejednorodnym przypadku. Nowe przepisy oraz usprawnienia w pracy sądownictwa (w tym zakresie) powinny zmienić sposoby rozwiązywania takich konfliktów na bardziej efektywne. Większy nakład pracy i finansów na edukację obywateli oraz akcje społeczne lub dydaktyczne w temacie ochrony twórczości artystów powinny

зwiększyć świadomość u ludzi skali problemu i czasem bezkarności artystów posiadających po swojej stronie lepszych prawników niż strona oskarżająca.

Źródła i literatura

1. Piesiewicz P. F. Utwór muzyczny i jego twórca / Piotr F. Piesiewicz. – Warszawa : Wolters Kluwer Polska, 2009. – 211 s.
2. Tomczyk S. Artyści wykonawcy – prawa i ich ochrona / Sławomir Tomczyk. – Warszawa : Wolters Kluwer Polska, 2008. – 174 s.
3. Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny [Elektroniczne źródło]. – Dostęp: prawo.sejm.gov.pl/isap.nsf/download/D19970553Lj.pdf.
4. Słownik języka polskiego PWN [Elektroniczne źródło]. – Tryb dostępu: <https://sjp.pwn.pl>.
5. Miernik M. Inspiracja a opracowanie cudzego utworu / Magdalena Miernik [Elektroniczne źródło]. – Dostęp: <https://lukreatywni.pl>.
6. Ustawa o prawie autorskim i prawach pokrewnych 4 lutego 1994 r. [Elektroniczne źródło]. – Dostęp: <https://prawo.sejm.gov.pl>.

Мунік Ю., Смолярчук Х. Охорона права інтелектуальної власності у музичній індустрії.

У статті розглядаються проблеми охорони права інтелектуальної власності та її порушення у різних формах у сфері музичної індустрії. Наведено приклади таких явищ як у польській, так і закордонній музичній індустрії. Виявлено причини і наслідки порушення права інтелектуальної власності. Нові правила та вдосконалення роботи судової системи Польщі щодо поновлення порушених авторських прав повинні зробити такий судовий захист більш ефективним. Удвадцять першому столітті робота в музичній індустрії надзвичайно проста і в той же час настільки ж складна та вимоглива. Нові технології, інструменти та прилади, стилі, суспільні зміни та ситуації створюють поле для творчості авторів, музикантів та продюсерів. Складність полягає в тому, що практично неможливо не дублювати чужу творчість, навіть не усвідомлюючи цього. Не будучи обізнаним, митець може несвідомо створити подібний художній витвір. Тому охорона та захист права інтелектуальної власності, а також авторських та суміжних прав мають постійно розвиватися та забезпечуватися. Дуже складно виявити фактичне використання плагіату чи іншого порушення авторських прав а у різних ситуаціях. Посилення зусиль і збільшення фінансування для здійснення соціальних кампаній щодо охорони права інтелектуальної власності митців повинні підвищити обізнаність про масштаби проблеми у суспільстві.

Ключові слова: охорона права інтелектуальної власності, музична індустрія, плагіат, інтелектуальна власність.

Mynik J., Smolarczyk H. Protection of the Intellectual Property Right in the Music Industry.

The article deals with the problems of intellectual property rights protection and its violation in various forms in the field of music industry. Examples of such phenomena are presented in the Polish and foreign music industry. The causes and consequences of violation of intellectual property rights are revealed. New rules and improvements in the functioning of the Polish judicial system for the restoration of copyright infringements should make such judicial protection more effective. In the twenty-first century, work in the music industry is extremely simple and at the same time equally complex and demanding. New technologies, tools and devices, styles, social changes and situations create a field for the creativity of authors, musicians and producers. The difficulty lies in the fact that it is practically impossible not to duplicate someone else's creativity, even without realizing it. Not being aware, the artist can unconsciously create a similar subject. Everything has already been invented and it is difficult to create something original and entirely new. Even original works may have elements of other works. Therefore, the protection of intellectual property, as well as copyright and related rights, must be constantly developed and enforced. It is very difficult to detect the actual use of plagiarism or other copyright infringement in different situations. Strengthening efforts and increasing funding for informing the public, implementing social campaigns to protect intellectual property rights of artists should raise awareness of the scale of the problem in people.

Key words: protection of intellectual property rights, music industry, plagiarism, intellectual property.